Jednym głosem na temat walki z przestępczością gospodarczą w Europie

Poniżej publikujemy relację adw. dr. Michała Ramsa z konferencji na temat przestępczości gospodarczej, zorganizowanej przez Naczelną Radę Adwokacką i Okręgową Radę Adwokacką w Krakowie, w ramach Zgromadzenia Generalnego Federacji Adwokatur Europejskich FBE (Fédération des Barreaux d'Europe).

W dniu 9 października 2015 r., w Krakowie, odbyła się konferencja na temat przestępczości gospodarczej, zorganizowana przez Naczelną Radę Adwokacką i Okręgową Radę Adwokacką w Krakowie, w ramach Zgromadzenia Generalnego Federacji Adwokatur Europejskich FBE (Fédération des Barreaux d'Europe).

Spotkanie, w którym udział wzięli znamienici przedstawiciele wielu środowisk prawniczych z całej Europy poprzedzone zostały krótkimi wystąpieniami wprowadzającymi Prezesa FBE, Pana adw. Nazario de Oleaga, Prezesa NRA, Pana adw. Andrzeja Zwary, oraz Dziekana Krakowskiej Izby Adwokackiej, Pana adw. Pawła Gierasa. Omawiane wydarzenie zostało również uświetnione obecnością wielu znamienitych gości, w tym w szczególności Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie Pana prof. dr hab. med. Wojciecha Nowaka, JM Prorektora UJ, prof. dr hab. Andrzeja Manii oraz Wiceministra Spraw Zagranicznych Pana prof. dr hab. Artura Nowaka–Fara oraz przedstawicieli Kancelarii Prezydenta RP.

Obrady konferencji dotyczącej tzw. przestępczości białych kołnierzyków podzielone zostały na trzy karnistyczne panele tematyczne, w ramach których swoje wystąpienia mieli okazję przedstawić przedstawiciele adwokatury z różnych państw Europy. Tak też pierwszy panel poświęcony niezwykle interesującej problematyce przestępstwa „prania brudnych pieniędzy" na tle przepisów prawa bankowego i regulacji prawnych Unii Europejskiej *("The crime of money laundering against the banking law and pertinent regulations of the European Union"*) otworzył Pan adw. prof. nadzw. dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski, który nakreślił zakres przedmiotowy oraz perspektywę historyczną omawianego zagadnienia. W dyskusji wzięli natomiast głos adwokaci: Pan Michel Benichou z Francji (Wiceprezes Europejskiej Rady Izb Adwokackich i Stowarzyszeń Prawniczych – Council of Bars and Law Societies of Europe), Pan Georg Krakow z Austrii, a nadto Pan Pierre-Dominique Schupp ze Szwajcarii (Były Prezes szwajcarskiej Federacji Prawników i były Prezes Izby Adwokackiej Kantonu de Vaud), Pan Antonis Karaolis z Cypru, Pan Dr Silvio Cilia z Malty, a nadto Pan Ronnen Gaito LL.B. z Luksemburga. Nie sposób abstrahować od tego, że to właśnie taki dobór prelegentów pozwolił na bliższe przyjrzenie się analizowanym problemom z perspektywy państw, które w sposób szczególny doświadczyły negatywnej strony omawianych zjawisk, a w chwili obecnej podjęły się wypracowania efektywnych mechanizmów mających im zapobiegać w przyszłości.

Za równie ciekawy uznać należy drugi panel odnoszący się do zagadnień związanych z materialno-prawnymi i procesowymi podstawami ścigania przestępczości transgranicznej, w szczególności tzw. „obrotu karuzelowego" *("The issues related to the legal, material and procedural basis for prosecution of cross-border crime, especially the so-called "trading carousel"*), który poprowadził Pan adw. prof. dr hab. Piotr Kardas przy uczestnictwie, Pani Diany Andrasoni z Rumunii, Pana Eckarta C. Hilda z Niemiec, Pana dr. Ladislav'a Smejkala z Republiki Czeskiej oraz Pana Jani Trias'a z Hiszpanii. Również i tutaj za szczególnie interesujące z praktycznego punktu widzenia należało uznać wystąpienie reprezentanta Republiki Czeskiej, który niezwykle ciekawie przedstawił przypadki transgranicznych problemów związanych z funkcjonowaniem w ramach UE międzynarodowych grup przestępczych wyspecjalizowanych w tzw. obrocie karuzelowym.

Karnistyczną część konferencji zamknęła dyskusja na temat korupcji w obrocie gospodarczym w kontekście modeli kryminalizacji korupcji w sferze publicznej. Panel ten poprowadził Pan adw. dr Michał Rams (autor niniejszego sprawozdania) przy uczestnictwie Pana David'a Greene z Wielkiej

Brytanii, Pani Oksany Varakiny z Ukrainy oraz Pana dr Daniela Gutmanna i dr Christiana Pelza z Niemiec. Warto zaznaczyć, że również i tutaj dało się zauważyć niezwykle przemyślany dobór dyskutantów, począwszy od reprezentantów Niemiec, czy Wielkiej Brytanii, a zakończywszy na przedstawicielce Ukrainy, gdzie pomimo obecnie podejmowanych wysiłków zjawiska korupcyjne nadal stanowią bardzo poważny problem.

Nawiązując do zasadniczego przedmiotu prowadzonych obrad należy zwrócić uwagę przede wszystkim na to, że opisywana konferencja stanowiła interesujące forum wymiany poglądów zarówno na temat praktycznego zastosowania uregulowań prawnych odnoszących się do penalizacji przestępczości gospodarczej w różnych krajach Europy, jak też problemów wspólnych dla państw członkowskich Unii Europejskiej oraz tych, które do akcesji dopiero aspirują (np. Ukraina). W tym też kontekście podkreślić należy, że jakkolwiek z wypowiedzi poszczególnych prelegentów dało się oczywiście wypreparować różnice w sposobie uregulowania analizowanej sfery przestępczości w systemach prawnych reprezentowanych przez nich państw, to jednocześnie, w zasadzie wszyscy paneliści zgodnie wskazywali na pilną potrzebę współuczestniczenia adwokatury europejskiej w wypracowaniu wspólnych mechanizmów służących ochronie prawidłowego funkcjonowania obrotu gospodarczego na terenie UE. W tym też znaczeniu zwrócono uwagę chociażby na: 1) konieczność wypracowania efektywnych mechanizmów zapobiegających coraz częściej pojawiającym się w obszarze transgranicznym zjawiskom prania brudnych pieniędzy, 2) konieczność zwiększenia efektywności w tworzeniu prawa, tym bardziej, że coraz częściej przestępcy zdają się wyprzedzać wprowadzane na ternie Unii Europejskiej rozwiązania, 3) konieczność wprowadzenia skutecznych mechanizmów zapobiegającym angażowaniu podmiotów gospodarczych w mechanizm tzw. „karuzel VAT-owskich" (chociażby w formie stosowania odwróconego obowiązku w podatku VAT), 4) konieczność postrzegania w/w zachowań, jako godzących nie tylko w obowiązki o charakterze publicznoprawnym, ale też w prawidłowość funkcjonowania obrotu gospodarczego na terenie poszczególnych państw członkowskich (m.in. na skutek pokrzywdzenia podmiotów wciągniętych w mechanizm karuzeli, które tracą następnie prawo do odliczenia zapłaconego podatku VAT naliczonego), 5) potrzebę analizy konsekwencji, do jakich w sferze gospodarczej prowadzić może działalność grup prowadzących obrót karuzelowy w podatku VAT, 5) konieczność wyraźnego rozdzielenia karalności korupcji w sferze gospodarczej od tej właściwej dla sfery publicznoprawnej, 6) możliwość efektywnego karania podmiotów gospodarczych uzyskujących korzyść z zachowań korupcyjnych, 7) niebezpieczeństwo upolitycznienia karalności zjawisk korupcyjnych w sferze publicznej i gospodarczej, etc. W tym też znaczeniu nie sposób pominąć tego, że w zasadzie wszyscy prelegenci bardziej od wskazania (czy też wyszukiwania) ewentualnych możliwości obrony w poddawanych dyskusji sprawach skupili się na znalezieniu sposobów ograniczenia negatywnych zjawisk stanowiących przedmiot debaty w ramach poszczególnych paneli konferencji. Dostrzegając taki kierunek prowadzonej debaty, prowadzący drugi z paneli, adw. prof. dr hab. Piotr Kardas przypomniał nawet, że tak naprawdę również wedle polskich uregulowań prawnych (i to już w art. 1 ustawy prawo o adwokaturze) adwokatura powołana jest nie tylko do udzielania pomocy prawnej, ale również do *„współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa*". To zaś nie powinno pozostać bez znaczenia dla sposobu postrzegania adwokatów przede wszystkim, jako członków zawodu zaufania publicznego, co konkluzje przedmiotowej konferencji zdają w całej rozciągłości potwierdzać.

Z uwagi na ogromne zainteresowanie konferencją, jak też niezwykle interesujący sposób przedstawienia poszczególnych referatów, organizatorzy zaplanowali przygotowanie publikacji pokonferencyjnej obejmującej teksty wystąpień poszczególnych panelistów. Już w tym miejscu można zaryzykować twierdzenie, że będzie to niezwykle cenna pozycja nie tylko dla praktyków, ale również dla osób zajmujących się naukowo problematyką prawno–porównawczą. Należy przeto przypomnieć, że praktycznie w każdym z wystąpień naświetlony został sposób uregulowania omawianej problematyki na gruncie prawa wewnętrznego poszczególnych z państw, wpływ prawa UE (ew. prawa międzynarodowego) na te regulacje, a wreszcie transgraniczne problemy związane z praktyczną aplikacją tych przepisów.

Dr Michał Rams

Adwokat, Izba Adwokacka w Krakowie

czytaj też: W Krakowie odbył się Zjazd Adwokatów z Europy